

Η έννοια της γεωστρατηγικής και η σημασία της

Του Μιχαήλ Κατσουνωτού
Ανώτερου Υπαστυνόμου της Κυπριακής Αστυνομίας

Στις μέρες μας, ο όρος «Στρατηγική» χρησιμοποιείται ευρύτατα και ουσιαστικά θέλει να καταδείξει την ακολουθούμενη μεθόδευση για την επίτευξη στόχων και σκοπών.

Τα εργαλεία της γεωστρατηγικής δεν είναι άμεσα. Αποτελούν νοητικά σχήματα ενός αφαιρετικού υπόβαθρου που δεν είναι προσβάσιμο σε όσους δεν κατέχουν μαθηματικά, όπως μας προειδοποιούν ο Αριστοτέλης, ο Leonardo da Vinci και ο Πλάτωνας. Διότι όταν εξετάζουμε το μέτωπο, η ουσία βρίσκεται στο βάθος. Εξετάζουμε την επιφάνεια, διότι δεν έχουμε πρόσβαση στα δομικά στοιχεία. Ενώ ο γνωστικός πυρήνας βρίσκεται εκεί και μόνο εκεί.

Η Γεωστρατηγική. Η μελέτη όλων των παραγόντων που συντελούν στη χάραξη της Υψηλής Στρατηγικής, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, οδήγησε στη δημιουργία της έννοιας Γεωστρατηγική.

Γενικά περί Υψηλής Στρατηγικής: διαρκές άθλημα εκπλήρωσης των σκοπών με βέλτιστη χρήση των διαθέσιμων μέσων. Αναζήτηση τρόπων απόκτησης και αξιοποίησης των αναγκαίων συντελεστών ισχύος, υιοθέτηση μεθόδων βελτιστοποίησής τους και συνδυασμός τους για την εκπλήρωση των εθνικών συμφερόντων.

Υψηλή Στρατηγική: Συνάρτηση σκοπών και μέσων για την εκπλήρωση των εθνικών συμφερόντων. Προϋποθέτει επιτελική-κεντρική στρατιωτική και πολιτική διαχείριση όλων των διαθέσιμων μέσων, εκτίμηση των απειλών, και κεντρικό σχεδιασμό και εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής.

Κατά τον κ. Μάζη, «το διεθνές δίκαιο αποτελεί το συμφέρον μας εξοπλισμένο με στρατό, ναυτικό, αεροπορία κ.λπ.». Η ισχύς αποτελείται από τους τέσσερις βασικούς πυλώνες: Άμυνα, Οικονομία (που αποτελούν την σκληρή ισχύ), Πολιτική και Πολιτισμός / Πληροφορία (που αποτελούν την ήπια – μαλακή ισχύ).

Η βασική διαφορά της γεωπολιτικής από τη γεωστρατηγική έγκειται στο γεγονός ότι, η πρώτη αποτελεί αναλυτική μέθοδο που μελετά και αναλύει την κατανομή και

ανακατανομή της ισχύος με βάση τους τέσσερις προαναφερθέντες πυλώνες. Η δεύτερη, δηλαδή η γεωστρατηγική αποτελεί τη θεραπεία στην «ακτινογραφία» της πρώτης ανάλυσης. Η ανάλυση διενεργείται με στεγνή καταγραφή των δεδομένων πλήρως απαλλαγμένη από εθνική θεώρηση των πραγμάτων, ενώ η γεωστρατηγική αποφασίζεται αποκλειστικά και μόνο με βάση τις εθνικές επιδιώξεις.

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή μιας συνολικής εθνικής στρατηγικής είναι ένα εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα. Προϋποθέτει υψηλού βαθμού πολιτική και θεσμική συγκρότηση, καθώς επίσης και πολιτική, διπλωματική και στρατιωτική ηγεσία ποιοτικής στάθμης.

Κατά τον Clausewitz το κρίσιμο στρατηγικό τρίπτυχο για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής, αποτελείται από την πολιτική ηγεσία, τις ένοπλες δυνάμεις και το λαό. Ένα λαό που να έχει πιστέψει στην Εθνική Στρατηγική και παράλληλα να εμπιστεύεται την πολιτική ηγεσία και τις ένοπλες δυνάμεις του, ότι είναι ικανές να τη φέρουν εις πέρας επιτυχώς. Το παράδειγμα του '40 λειτουργεί κατά την αντίληψη αυτή.

Στη στρατηγική, η ασφάλεια είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος και ειδικά το αίσθημα της ασφάλειας, γιατί βάζει σε κίνδυνο, ακόμα και αν είναι έμμεσος, τα άτομα που θεωρούν ότι κινδυνεύουν. Στην πολιτική, για λόγους σκοπιμότητας, το θέμα της ασφάλειας ανήκει στον πυρήνα της, χωρίς αυτό να σημαίνει τίποτα το ουσιαστικό. Στην πραγματικότητα, όπως και πιο γενικά στην κινδυνολογία, το θέμα της ασφάλειας είναι κυριολεκτικά επικοινωνιακό και ανήκει το πεδίο των μέσων μαζικής ενημέρωσης, διότι οι ειδικοί δεν θεωρούν ότι είναι σημαντικό να είναι κάποιος ασφαλής, μα να νομίζει ότι είναι.

Ο κόσμος δεν είναι τέλειος. Υπάρχουν ανισότητες που αφορούν την ανισομερή κατανομή του πλούτου και των φυσικών πόρων της γης, που έχουν σχέση με την επιβίωση και την ανάπτυξη και αποτελούν τη βάση της «γεωοικονομίας» σε σύγχρονη ορολογία. Ανισότητα επίσης υπάρχει στη διαφοροποίηση της στρατιωτικής σημασίας των διαφόρων σημείων και περιοχών του πλανήτη, σε συνάρτηση με την πρώτη ανισότητα, που συνιστά τη «γεωστρατηγική». Γεωστρατηγική

και γεωοικονομία, αποτελούν τους δύο βασικούς πόλους της γεωπολιτικής. Η γεωπολιτική είναι γεωπολιτική της ισχύος, ο ανίσχυρος δεν κάνει γεωπολιτική και εν πάση περιπτώσει, η γεωπολιτική δεν ήταν ποτέ και δεν είναι γεωπολιτική της αγάπης και της αρετής. Η γεωπολιτική σημασία του ελληνι-

κού χώρου, στηρίζεται περισσότερο – αν όχι αποκλειστικά- στη γεωστρατηγική του χώρου, παρά στη γεωοικονομία του.

Με βάση τα προλεχθέντα εύκολα διαπιστώνεται ότι, το θεωρητικό πλαίσιο υπάρχει και εκείνο που απομένει είναι η αποτελεσματική εφαρμογή του στην πράξη. Δηλαδή η σύζευξη των δύο, όπου με βάση τα δεδομένα που διαθέτει ένα κράτος, στην προκειμένη περίπτωση η Ελλάδα και η Κύπρος, να μεγιστοποιήσουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Έχοντας επίγνωση των σημαντικών προβλημάτων που υφίστανται στην εξωτερική πολιτική και των ορατών απειλών που επικρέμονται ως δαμόκλιος σπάθη θα πρέπει να τεθούν σε συναγερμό και εγρήγορη όλοι ανεξαιρέτως που νοιάζονται και ανησυχούν για το άμεσο, βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο μέλλον αυτού του τόπου και γενικότερα του ελληνισμού.

Ο προσανατολισμός όλων των εθνικών δυνάμεων στην αμυντική στρατηγική έχει συντελεστεί μετά το 1974 στη διαμόρφωση μιας εθνικής κουλτούρας αμυντικού χαρακτήρα που διαποτίζει τη συνολική άσκηση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Η Ελλάδα αμύνεται αλλά θα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της και να οργανώσει καλύτερα τη στρατηγική και την τακτική της.

Με το νέο αμυντικό δόγμα που επέλεξε το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας της Τουρκίας, οι Έλληνες διπλωμάτες θα αντιμετωπίσουν μεγάλες δυσκολίες και όχι πια μόνο τυπικές. Διότι η επιλογή μιας στρατηγικής ενώ είναι πάντα ελεύθερη, έχει πάντα επιπτώσεις όταν τα γεγονότα δεν συμπίπτουν με τα αναμενόμενα.

Η γεωστρατηγική αξία του ελληνικού και κυπριακού χώρου, ανιχνεύεται με την πρώτη ματιά στο παγκόσμιο χάρτη και είναι ζηλευτή. Δεν εκπορεύεται από το πουθενά και χωρίς ουσιαστικό υπόβαθρο η αναθεωρητική απειλή της γείτονος, που επιδιώκει με κάθε τρόπο

“Στο άναρχο, πολύπλοκο και συχνά μεταβαλλόμενο διεθνές σύστημα η διαμόρφωση και υλοποίηση στρατηγικής είναι υπέρτερης σημασίας για τα κράτη”

και μέσο την ανατροπή του status quo σε Αιγαίο και Κύπρο.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο και με τον κατάλληλο «γεωστρατηγικό φακό» θα πρέπει να προσδιοριστούν σαφώς και επαρκώς οι εθνικές γραμμές αξιοπρέπειας και το αδιαπραγμάτευτο της εθνικής κυριαρχίας. Με πλήρη αξιοποίηση των γεωστρατηγικών πλεονεκτημάτων, από αυτούς που έχουν τη δυνατότητα να διακρίνουν τη φωτογραφία μέσα σε ολόκληρο το φιλμ, να υλοποιηθεί μια πλήρης αποτρεπτική εθνική στρατηγική. Ο πήχης των εθνικών ζωτικών συμφερόντων να τοποθετηθεί εκεί που πρέπει χωρίς εθνικιστικές θεάσεις.

Η διπλωματία όπως ξέρουμε στη στρατηγική έχει τα όρια της στο εικονικό. Όταν αντιμετωπίζει όμως τη γεωστρατηγική πραγματικότητα πρέπει να προσαρμοστεί διότι κινδυνεύει να τεθεί εκτός πλαισίου. Η γεωστρατηγική εισέβαλε στη διπλωματία για να δείξει την αξία μας.]

ΠΗΓΕΣ: Λυγερός, Ν. «Θεωρητικές σκέψεις στη γεωστρατηγική», Βλέπε LYGEROS OPUS, Άρθρο αρ. 3615.

Ευαγόρου, Ε. «Τα μικρά Κράτη και η Στρατηγική τους στο Διεθνές Σύστημα – Η περιπτώσιολογική μελέτη της Κύπρου», Γεωστρατηγική, Τεύχος 12, Σεπτ. – Δεκ. 2007, σελ. 62.

Ευαγόρου, Ε. «Τα μικρά Κράτη και η Στρατηγική τους στο Διεθνές Σύστημα – Η περιπτώσιολογική μελέτη της Κύπρου», Γεωστρατηγική, Τεύχος 12, Σεπτ. – Δεκ. 2007, σελ. 62.

Λυγερός, Ν. «Θεωρητικές σκέψεις στη γεωστρατηγική», Βλέπε LYGEROS OPUS, Άρθρο αρ. 3615.

Λυγερός, Ν. «Θεωρητικές σκέψεις στη γεωστρατηγική», Βλέπε LYGEROS OPUS, Άρθρο αρ. 3615.

Καρβούνη, Χρ. κ.α. «Δυναμική και τοπολογική προσέγγιση της Γεωστρατηγικής του Αιγαίου», Ομαδική Εργασία Σπουδαστών της 11ης Εκπαιδευτικής Σειράς της Σ.Ε.Α. Φεβρουάριος, 2008, σελ. 7.

Ήφραιτος Π., : «Αποτρεπτική Στρατηγική», Διάλεξη στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας, ημερομηνίας 15/10/2008. επίσης: Ήφραιτος Π., Πλατιάς Α., : «Ελληνική Αποτρεπτική Στρατηγική», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1992, σελ. 51.

Μάζης, Ι. Εισαγωγή στη Γεωπολιτική και Γεωστρατηγική – Βασικές έννοιες και αρχές. Διάλεξη στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας, ημερομηνίας 19/09/2008.

Μάζης, Ι. Εισαγωγή στη Γεωπολιτική και Γεωστρατηγική – Βασικές έννοιες και αρχές. Διάλεξη στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας, ημερομηνίας 19/09/2008.

Ήφραιτος Π., Πλατιάς Α., : «Ελληνική Αποτρεπτική Στρατηγική», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1992, σελ.65.

Σκαρβέλης, Δ. Στρατηγός ε.α.: «Εθνική Στρατηγική», Ελληνική Εταιρεία Στρατηγικών Μελετών, Πληροφοριακός Οδηγός επί θεμάτων στρατιωτικού ενδιαφέροντος, 2008, σελ.12.

Λυγερός, Ν. : «Νοητική Στρατηγική», Εκδόσεις Σπανίδη, Ξάνθη 2006, σελ. 70.

Σκαρβέλης, Δ. Στρατηγός ε.α. Επίτιμος Α/ΓΕΕΘΑ, : «Γεωπολιτική του Ελληνικού Χώρου», Περιοδικό «Προβληματισμοί», ΕΛ.Ε.Σ.ΜΕ., Τεύχος 19, Ιούνιος, 2006.

Ντόκος, Α. : «Ελληνική Αμυντική Πολιτική», Διάλεξη στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας ημερομηνίας 22/10/2008.

Γεννηματάς, Π. : «Το πρόβλημα της Εθνικής Στρατηγικής», Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1996, σελ. 60 -61.

Λυγερός, Ν. : «Αμυντικό δόγμα και Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας», Νοητική Στρατηγική, Εκδόσεις Σπανίδη, Ξάνθη 2006, σελ. 235.

Λυγερός, Ν. : «Αμυντικό δόγμα και Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας», Νοητική Στρατηγική, Εκδόσεις Σπανίδη, Ξάνθη 2006, σελ. 235.

“Κατά τον Clausewitz το κρίσιμο στρατηγικό τρίπτυχο για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής, αποτελείται από την πολιτική ηγεσία, τις ένοπλες δυνάμεις και το λαό. Ένα λαό που να έχει πιστέψει στην Εθνική Στρατηγική και παράλληλα να εμπιστεύεται την πολιτική ηγεσία και τις ένοπλες δυνάμεις του, ότι είναι ικανές να τη φέρουν εις πέρας επιτυχώς. Το παράδειγμα του ‘40 λειτούργησε κατά την αντίληψη αυτή”